

KUOPIO

Kuopion kaupungin
täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen myöntämisperusteet
1.1.2020 alkaen

Sisällysluettelo

1 OIKEUS TOIMEENTULOTUKEEN JA TOIMEENTULOTUEN TARKOITUS	5
1.1 Toimeentulotuen yleiset perusteet	5
1.2 Toimeentulotuen rakenne.....	5
1.2.1 Perustoimeentulotuki 7 §.....	6
1.2.2 Täydentävä toimeentulotuki 7 c §	6
1.2.3 Ehkäisevä toimeentulotuki 1 § ja 13 §.....	6
2 MENETTELY TOIMEENTULOTUKIASIOISSA	7
2.1 Toimeentulotuen hakeminen 14 §.....	7
2.2 Toimeentulotuen myöntäminen 14 a §.....	7
2.3 Kiireellisen toimeentulotukiasian käsittely 14 b §	7
2.4 Toimeentulotukiasian käsittely muussa kuin kiireellisessä tapauksessa 14 c §	7
2.5 Toimeentulotukea koskevan asian siirtäminen Kansaneläkelaitoksesta kuntaan 14 d §	8
2.6 Toimeentulotukiasiakkaan oikeus henkilökohtaiseen keskusteluun 14 e §.....	8
2.7 Toimeentulotuen maksaminen 16 §	8
2.8 Tietojenanto- ja ilmoitusvelvollisuus 17 §.....	8
2.9 Toimeentulotuen takaisinperintä 19–23 §.....	8
2.10 Toimeentulotuen muutoksenhaku 24 §	9
3 TOIMEENTULOTUEN HAKEMISEEN JA KÄSITTELYYN LIITTYVIÄ YLEISIÄ PERIAATTEITA	9
3.1 Henkilöllisyyden todistaminen.....	9
3.2 Toimeentulotuen hakija	9
3.3 Laskelman laatiminen.....	10
3.4 Tilanteen tarpeenmukainen selvitystyö	10
3.5 Tietojen tarkastaminen	10
3.6 Päätöksen tiedoksianto	10
4 VIRANHALTIJOIDEN PÄÄTÖSVALTA TÄYDENTÄVÄSSÄ JA EHKÄISEVÄSSÄ TOIMEENTULOTUESSA.....	10
5 ASIAKASTIEDOT.....	10
6 TÄYDENTÄVÄN TOIMEENTULOTUEN HAKEMINEN JA KÄSITTELY	11
7 TÄYDENTÄVÄN TOIMEENTULOTUEN MENOT (TOTUL 7c §)	11
7.1 Aikuisen harrastusmenot.....	12
7.2 Edunvalvontamenot	12
7.3 Erityisruokavaliosta johtuvat menot	12
7.4 Harkinnanvaraisessa toimeentulotuessa ratkaistavaksi tulevat terveydenhuollon menot	12
7.5 Hautauskustannukset.....	13
7.5.1 Hautaustoimiston kulut.....	13
7.5.2 Seurakunnan kulut	13
7.5.3 Hautausavustuksen laskelma.....	13
7.6 Kodin hankinnat.....	14

7.7 Lapsen harrastusmenot.....	14
7.8 Lasten tapaamiskustannukset	15
7.9 Lähiomaisen hautajaisiin osallistuminen.....	15
7.10 Opiskelutarvikkeet	15
7.11 Perhejuhlat	16
7.12 Pääsykoe- ja ylioppilaskirjoitusmaksut.....	16
7.13 Rippikoululeirimaksu.....	16
7.14 Suomen kielen kurssimaksut	16
7.15 Tuettujen lomien omavastuuosuudet	16
7.16 Työ- ja koulutodistusten käännöskulut	16
7.17 Vaatemenot	16
7.18 Vangin perhetapaamisten matkakulut.....	17
7.19 Ylioppilaskunnan jäsenmaksu.....	17
8 EHKÄISEVÄ TOIMEENTULOTUKI (TOTUL 1 § ja 13 §)	17

Toimeentulotukilaki 1412/1997 (TOTUL) on tullut voimaan 31.12.1997, toimeentulotukilain muutokset 1.1.2017. Tässä laissa säädetään siitä, miten toimeentulotuki määräytyy, mistä se rakentuu, miten toimeentulotuen käsittelyvastuut ovat jakautuneet ja miten toimeentulotuki lasketaan, millaisia seikkoja toimeentulotukihakemusten käsittelyssä on otettava huomioon sekä millaisissa tapauksissa myönnetty toimeentulotuki voidaan periä takaisin.

Toimeentulotuki jakautuu 1.1.2017 alkaen Kelan myöntämään perustoimeentulotukeen ja kunnan myöntämään täydentävään ja ehkäisevään toimeentulotukeen.

Kuopion kaupungin perusturva- ja terveyslautakunnan hyväksymät ja tässä esitetyt ohjeet on tarkoitettu täydentämään ja tarkentamaan toimeentulotukilakia sekä sosiaali- ja terveysministeriön ohjeita täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen osalta. Ohjeiden tarkoitus on myös esitellä tuen hakijoille niitä perusteita ja käsittelytapoja, joita kunta noudattaa ratkaistessaan täydentävän ja ennaltaehkäisevän toimeentulotuen hakemuksia sekä tuen määräytymistä käytännön kannalta keskeisimmillä toimeentulotuen alueilla. Laajemman ja yksityiskohtaisemman tiedon saa tutustumalla lainsäädäntöön ja ministeriön oppaaseen.

Tällä ohjeistuksella korvataan aiemmat soveltamisohjeet ja ne tulevat voimaan 1.1.2020.

Toimeentulotuen käsittelyä ohjaavat muun muassa seuraavat säännökset muutoksineen:

- Laki toimeentulotuesta 30.12.1997/1412 ja Laki toimeentulotukilain muuttamisesta 1.1.2017(815/2015)
- Hallintolaki 6.6.2003/434
- Henkilötietolaki 22.4.1999/523
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 22.9.2000/812
- Sosiaalihuoltolaki 30.12.2014/1301
- Lastensuojelulaki 13.4.2007/417
- Laki kuntouttavasta työtoiminnasta 2.3.2001/189
- Laki lapsen elatuksesta 5.9.1975/704
- Avioliittolaki 13.6.1929/234 ja Laki rekisteröidystä parisuhteesta 9.11.2001/950
- Laki kotoutumisen edistämisestä 30.12.2010/1386
- Laki sosiaalisesta luototuksesta 20.12.2002/1133
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 3.8.2003/221
- Työttömyysturvalaki 30.12.2002/1290
- Laki yleisestä asumistuesta 14.11.2014/938
- Opintotukilaki 21.1.1994/65
- Vankeuslaki 23.9.2005/767
- Asevelvollisuuslaki 28.12.2007/1438

Lisäksi:

- Toimeentulotuki. Opas toimeentulotukilain soveltajille. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2013:4. *Huom! Toimeentulotukilain 1.1.2017 voimaan tulleiden muutosten seurauksena opas ei enää täysin vastaa lainsäädännön nykytilaa. Lainmuutokset esitellään [Kuntainfossa 3/2017](#).*
- Kelan perustoimeentulotuen käsittelyohjeet 1.1.2017 alkaen:
<http://www.kela.fi/documents/10192/11d7929d-e401-4cd7-afb6-104469d46636>.

Oikeudesta toimeentulotukeen säädetään toimeentulotuesta annetussa laissa (TOTUL 1412/1997).

1 OIKEUS TOIMEENTULOTUKEEN JA TOIMEENTULOTUEN TARKOITUS

Toimeentulotuki on viimesijainen taloudellinen tuki, jonka tarkoituksena on henkilön tai perheen toimeentulon turvaaminen ja itsenäisen selviytymisen edistäminen. Toimeentulotuen avulla turvataan henkilön ja perheen ihmisarvoisen elämän kannalta vähintään välttämätön toimeentulo. Toimeentulotuen tarve selvitetään ja arvioidaan yksilö- ja perhekohtaisen taloudellisen ja sosiaalisen tilanteen perusteella.

Toimeentulotukilain 2 §:n 2 momentin mukaan jokaisella on velvollisuus kykynsä mukaan pitää huolta itsestään ja omasta elatuksestaan sekä, siinä laajuudessa kuin avioliittolaissa (234/1929), lapsen elatuksesta annetussa laissa (704/1975) ja muussa laissa säädetään, puolisonsa sekä alaikäisten lastensa ja ottolastensa elatuksesta.

Suomen perustuslain 19 §:n säännöksen mukaan jokaisella, joka ei kykene hankkimaan vähintään ihmisarvoisen elämän edellyttämää turvaa, on oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon. Toimeentulotuki on toimeentulotukilain mukainen viimesijainen taloudellinen etuus, jonka tarkoituksena on sekä turvata henkilön tai perheen välttämätön toimeentulo ihmisarvoiseen elämiseen, että antaa mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnan toimintaan ja edistää itsenäistä selviytymistä.

Toimeentulotukioikeus syntyy, jos henkilöllä tai perheellä ei ole tosiasiallisesti käytettävissään tuloja tai varoja toimeentulonsa turvaamiseen eikä voi saada toimeentuloaan ansiotyöllä, yrittäjätoiminnalla, toimeentuloa turvaavien etuuksien avulla, muista tuloistaan tai varoistaan eikä hänelle elatusvelvollisen huolenpidolla tai muulla tavalla. Oikeus toimeentulotukeen selvitetään toimeentulotukilaskelman avulla.

Koska toimeentulotuki on lain suoma viimesijainen toimeentuloa turvaava etuus, on toimeentulotuen hakijan ensin selvittävä kaikki muut henkilön ja perheen ensisijaiset mahdollisuudet saada välttämätön toimeentulonsa turvatuksi. Toimeentulotuen hakijoita opastetaan ja neuvotaan ennen toimeentulotukeen turvautumista käyttämään ja hakemaan heille kuuluvia ensisijaisia yhteiskunnan tukia ja sosiaaliturvaetuksia esimerkiksi eläkkeitä, työttömyysetuuksia, tapaturma- ja muita vakuutuksia, sairauspäivärahaa, lapsilisää, lasten kotihoitoa ja yksityisen hoidon tukea, asumistukea ja opintotukea (opintoraha, asumislisä ja opintolaina) sekä sotilasavustusta.

1.1 Toimeentulotuen yleiset perusteet

Vastuut toimeentulotuen myöntämisessä jakautuvat 1.1.2017 alkaen niin, että Kansaneläkelaitos ratkaisee henkilön oikeuden perustoimeentulotukeen ja kunta oikeuden täydentävään ja ehkäisevään toimeentulotukeen. Kansaneläkelaitos vastaa perustoimeentulotuen myöntämisestä myös, kun tarve on kiireellinen. Kunta päättää täydentävästä ja ehkäisevästä toimeentulotuesta pääsääntöisesti sen jälkeen, kun Kela on tehnyt päätöksen perustoimeentulotuesta.

Kunta vastaa Kelan kuntalaisille myöntämistä perustoimeentulotukimenoista 50 % ja valtio 50 % rahoitusosuudella. Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen menoista vastaa yksin kunta.

Toimeentulotukilaki (TOTUL) on tärkein toimeentulotukea ja sen käsittelyä sääntelevä laki. Toimeentulotukilain lisäksi keskeisimmät säännökset sisältyvät sosiaalihuoltolakiin, sosiaalihuollon asiakaslakiin ja hallintolakiin sekä moniin muihin yleis- ja erityislakeihin. Toimeentulotukipäätös on oikeudelliselta luonteeltaan hallintopäätös, jollaista sääntelee hallintolaki.

Kuopion kaupungin perusturva- ja terveyslautakunnan hyväksymät ja tässä esitetyt ohjeet on tarkoitettu täydentämään ja tarkentamaan toimeentulotukilakia täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen osalta. Ohjeiden tarkoitus on varmentaa, että kaikkia kuntalaisia kohdellaan yhdenvertaisesti, kun toimeentulotukipäätöksiä tehdään.

1.2 Toimeentulotuen rakenne

Toimeentulotuki koostuu perustoimeentulotuesta, täydentävästä toimeentulotuesta ja ehkäisevästä toimeentulotuesta.

Toimeentulotuen määrä on toimeentulotukilain mukaan määriteltyjen menojen sekä käytävissä olevien tulojen ja varojen erotus. Tulot ja varat otetaan huomioon ensin perustoimeentulotukea myönnettäessä.

1.2.1 Perustoimeentulotuki 7 §

Perustoimeentulotukea myönnettäessä otetaan huomioon perusosalla katettavat menot (perusosa) sekä muut perusmenot, sen mukaan kuin jäljempänä erikseen säädetään.

Perusosa 7 a §

Perusosalla katettaviin menoihin kuuluvat ravintomenot, vaatemenot, vähäiset terveydenhuoltomenot sekä henkilökohtaisesta ja kodin puhtaudesta, paikallisliikenteen käytöstä, sanomalehden tilauksesta, puhelimen ja tietoliikenteen käytöstä ja harrastus- ja virkistystoiminnasta aiheutuvat menot sekä vastaavat muut henkilön ja perheen jokapäiväiseen toimeentuloon kuuluvat menot.

Muut perusmenot 7 b §

Perusosalla katettavien menojen lisäksi muina perusmenoina otetaan tarpeellisen suuruusina huomioon:

- 1) yleisestä asumistuesta annetun lain (938/2014) 9 §:ssä tarkoitetut asumismenot, muun kuin yhtiömuotoisen omistusasunnon välttämättömät hoitomenot sekä välttämättömät asuntoon muuttoon liittyvät menot;
- 2) taloussähköstä aiheutuvat menot;
- 3) kotivakuutusmaksu;
- 4) muut kuin perusosaan sisältyvät terveydenhuoltomenot;
- 5) lasten päivähoitomenot sekä koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan menot;
- 6) lapsen tapaamisesta lapsen kanssa eri taloudessa asuvalle vanhemmalle aiheutuvat menot siltä osin, kun ne perustuvat kunnan toimielimen vahvistamaan sopimukseen tai tuomioistuimen päätökseen;
- 7) välttämättömän henkilötodistuksen, oleskeluasiakirjan tai matkustusasiakirjan hankintamenot.

1.2.2 Täydentävä toimeentulotuki 7 c §

Täydentävää toimeentulotukea myönnettäessä otetaan huomioon tarpeellisen suuruusina erityismenot, joita ovat:

- 1) muut kuin 7 b §:ssä tarkoitetut asumisesta aiheutuvat menot; sekä
- 2) henkilön tai perheen erityisistä tarpeista tai olosuhteista johtuvat, toimeentulon turvaamiseksi tai itsenäisen suoriutumisen edistämiseksi tarpeelliseksi harkitut menot.

Henkilön tai perheen erityisenä tarpeena tai olosuhteena voidaan pitää esimerkiksi pitkäaikaista toimeentulotuen saamista, pitkäaikaista tai vaikeaa sairautta sekä lasten harrastustoimintaan liittyviä erityisiä tarpeita.

1.2.3 Ehkäisevä toimeentulotuki 1 § ja 13 §

Kunta myöntää päättämiensä perusteiden mukaan ehkäisevää toimeentulotuesta.

Ehkäisevän toimeentulotuen tarkoituksena on edistää henkilön ja perheen sosiaalista turvallisuutta ja omatoimista suoriutumista sekä ehkäistä syrjäytymistä ja pitkäaikaista riippuvuutta toimeentulotuesta.

Ehkäisevää toimeentulotukea voidaan myöntää muun muassa tuen saajan aktivointia tukeviin toimenpiteisiin, asumisen turvaamiseksi, ylivelkaantumisesta tai taloudellisen tilanteen äkillisestä

heikentymisestä aiheutuvien vaikeuksien lieventämiseksi sekä muihin tuen saajan omatoimista suoriutumista edistäviin tarkoituksiin.

2 MENETTELY TOIMEENTULOTUKIASIOISSA

Toimeentulotuki on sosiaalihuoltoon kuuluva viimesijainen taloudellinen tuki, jonka tarkoituksena on turvata henkilön ja perheen toimeentulo ja edistää itsenäistä selviytymistä. Toimeentulotuen tarve selvitetään, arvioidaan ja ratkaistaan yksilö- ja perhekohtaisen elämäntilanteen sekä taloudellisen ja sosiaalisen tilanteen perusteella.

Kela määrittää hakijan oikeuden perustoimeentulotukeen omien soveltamisohjeidensa mukaisesti. Kunta päättää omien soveltamisohjeidensa mukaisesti täydentävästä ja ehkäisevästä toimeentulotuesta pääsääntöisesti sen jälkeen, kun Kela on tehnyt päätöksen perustoimeentulotuesta.

2.1 Toimeentulotuen hakeminen 14 §

Toimeentulotukihakemus tehdään Kansaneläkelaitokselle, jonka tulee tehdä hakemuksen perustella päätös perustoimeentulotuesta.

Hakemus täydentävästä tai ehkäisevästä toimeentulotuesta tehdään kunnan toimielimelle, jos hakija on saanut hakemusta koskevalle ajalle tehdyn päätöksen perustoimeentulotuesta.

Kunta voi myöntää ehkäisevää toimeentulotukea kiireellisen ja välttämättömän avun turvaamiseksi.

2.2 Toimeentulotuen myöntäminen 14 a §

Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen myöntää hakemuksesta sen kunnan toimielin, jonka alueella hakija tai perhe vakinaisesti oleskelee. Jos hakija tai perhe muutoin kuin satunnaisesti oleskelee useammassa kuin yhdessä kunnassa, täydentävän toimeentulotuen myöntää sen kunnan toimielin, jonka alueella oleskelusta hakijan tai perheen menot johtuvat. Kiireellisen toimeentulotuen myöntää sen kunnan toimielin, jossa hakija tai perhe oleskelee hakemusta tehtäessä.

Toimeentulotukiasia on käsiteltävä siten, että hakijan tai perheen oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon ei vaarannu.

Päätös toimeentulotuen myöntämisestä on pantava viivytyksettä täytäntöön.

2.3 Kiireellisen toimeentulotukiasian käsittely 14 b §

Kiireellisessä tapauksessa päätös toimeentulotuesta on tehtävä käytettävissä olevien tietojen perusteella samana tai viimeistään seuraavana arkipäivänä hakemuksen saapumisesta.

2.4 Toimeentulotukiasian käsittely muussa kuin kiireellisessä tapauksessa 14 c §

Muussa kuin kiireellisessä tapauksessa päätös toimeentulotuesta on tehtävä viivytyksettä, kuitenkin viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä hakemuksen saapumisesta.

Perustoimeentulotukea myönnettäessä päätös hakemusajankohtaa seuraavaa kuukautta koskevasta hakemuksesta on tehtävä ja pantava täytäntöön viimeistään sanotun kuukauden ensimmäisenä arkipäivänä, jos hakemuksen saapumisesta on tuolloin kulunut enemmän kuin seitsemän arkipäivää. Jos hakemus koskee myöhäisempää aikaa kuin hakemusajankohtaa seuraavaa kuukautta, päätös on tehtävä ja pantava täytäntöön viimeistään hakemuksessa tarkoitetun ajanjakson ensimmäisenä arkipäivänä.

Jos hakemus on puutteellinen, asiakkaalle on viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä hakemuksen saapumisesta annettava tai lähetettävä yksilöity kehoitus hakemuksen täydentämiseksi määräajassa. Päätös

toimeentulotuesta on annettava viivytyksettä, kuitenkin viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä siitä, kun täydennetty hakemus on saapunut. Jos asiakas ei ole määräajassa täydentänyt hakemustaan tai esittänyt hyväksyttävää syytä täydennyksen viivästykselle, päätös tehdään käytettävissä olevien tietojen pohjalta viivytyksettä, kuitenkin viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä määräajan päättymisestä. Asiakkaan suostumuksella päätös voidaan tehdä käytettävissä olevien tietojen pohjalta ennen määräajan päättymistä.

2.5 Toimeentulotukea koskevan asian siirtäminen Kansaneläkelaitoksesta kuntaan 14 d §

Kansaneläkelaitoksen on hakijan pyynnöstä toimitettava hakemus viipymättä asiassa toimivaltaiseen kuntaan tehtyään hakemuksen perusteella päätöksen perustoimeentulotuesta, jos hakija on esittänyt hakemuksessaan muita kuin 7 a tai 7 b §:ssä mainittuja menoja.

2.6 Toimeentulotukiasiakkaan oikeus henkilökohtaiseen keskusteluun 14 e §

Toimeentulotukiasiakkaalle tulee järjestää mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti kunnan sosiaalityöntekijän tai sosionomin taikka perustoimeentulotuen myöntämisen osalta Kansaneläkelaitoksen toimihenkilön kanssa viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä sen jälkeen, kun asiakas on tätä pyytänyt kunnalta tai perustoimeentulotukeen liittyvän asian osalta Kansaneläkelaitokselta. Kun kunta tai Kansaneläkelaitos käsittelee toimeentulotukea koskevaa asiaa, sen tulee tiedottaa toimeentulotukiasiakkaalle edellä mainitusta oikeudesta henkilökohtaiseen keskusteluun ja tarvittaessa neuvoa asiakasta tämän oikeuden käyttämisessä.

2.7 Toimeentulotuen maksaminen 16 §

Toimeentulotuki maksetaan tuen hakijalle käytettäväksi hänen ja hänen perheensä elatukseen.

Toimeentulotuki voidaan erityisestä syystä maksaa tuen hakijan perheenjäsenelle tai tuen saajasta huolehtivalle henkilölle käytettäväksi tuen saajan elatukseen tai muutoin käyttää hänen toimeentulostaan aiheutuvien menojen suorittamiseen. Tällainen erityinen syy voi olla se, että tuen saaja käyttää saamansa tuen muuhun tarkoitukseen, kuin mihin se on tarkoitettu.

2.8 Tietojenanto- ja ilmoitusvelvollisuus 17 §

Toimeentulotuen hakijan, hänen perheenjäsenensä ja elatusvelvollisensa sekä tarvittaessa heidän huoltajansa ja edunvalvojansa on annettava perustoimeentulotuen myöntämiseksi Kansaneläkelaitokselle ja täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen myöntämiseksi kunnan toimielimelle kaikki tiedossaan olevat toimeentulotukeen vaikuttavat välttämättömät tiedot. Tietojen antamiseen sovelletaan sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (812/2000) 11–13 §:ää.

Toimeentulotuen saajan on välittömästi ilmoitettava Kansaneläkelaitokselle ja kunnan toimielimelle tiedoissa tapahtuneista muutoksista.

2.9 Toimeentulotuen takaisinperintä 19–23 §

Toimeentulotuen takaisinperintä on mahdollista seuraavilla toimeentulotukilaisissa säädetyillä perusteilla:

- jos toimeentulotuki on myönnetty ennakkoon tulevaa etuutta vastaan sinä aikana, kun tuen saajan etuushakemus (eläke, työttömyysturva, asumistuki, opintotuki, elatusapu) on käsiteltävänä;
- tuen saajalta, jos hänellä on tuloja tai varoja tai oikeus etuuteen, mutta joita hän ei tukea myönnettäessä voi niitä käyttää (eläke, asumistuki, osuus kuolinpesässä, kiinteistöt, saatavat ja omaisuus, joka on helposti realisoitavissa);

- tuen saajalta, jos hän on tahallaan laiminlyönyt pitää huolta omasta tai perheensä elatuksesta;
- jos tuen myöntäminen on aiheutunut lakkoon osallistumisesta; tai
- tuen saajan elatusvelvolliselta (aviopuoliso, lapsen vanhemmat), jos tämä on tahallaan laiminlyönyt elatusvelvollisuutensa, tai tuen myöntäminen on perustunut tahallaan annettuihin erehdyttäviin tietoihin.

Toimeentulotuen takaisinperinnän edellytyksenä on, että korvausvelvollisella asiasta päätettäessä tai myöhemmin on oikeus saada sellaisia tuloja tai varoja, joista korvaus voidaan periä vaarantamatta korvausvelvollisen tai sellaisen henkilön toimeentuloa, josta hän pitää tai on velvollinen pitämään huolta. Päätös takaisinperinnästä tehdään samalla kuin toimeentulotukipäätös. Perintä voidaan liittää perus- ja täydentävän toimeentulotuen päätöksiin.

Perinnän kohdistuessa tulevaan etuuteen suorittaa etuuden maksaja (Kela, työttömyyskassa, eläkelaitos) etuuden sosiaalivirastoon, ja virasto palauttaa mahdollisen ylittävän osan hakijalle. Jos perintä ei toteudu ja etuus maksetaan hakijalle perintäpäätöksestä huolimatta, otetaan saatu etuus huomioon hakijan tulona maksupäivän jälkeisellä ajalla.

Jos asiakkaalla on varallisuutta, joka ei ole välittömästi hänen käytettävissään tai realisoitavissa, toimeentulotuki myönnetään tilapäisesti perinnällä tätä varallisuutta vastaan, jos sitä pidetään kohtuullisena.

Jos samaan tuloon tai saatavaan kohdistuu sekä Kelan että kunnan toimielimen maksuvaatimus, tulot tai saatavat maksetaan ensin Kelalle. Kela suorittaa perustoimeentulotuen kuittaukseen käytettyjen varojen jälkeen jäljelle jääneet varat kunnan toimielimelle.

2.10 Toimeentulotuen muutoksenhaku 24 §

Muutoksenhausta tässä laissa tarkoitettuun kunnan sosiaalitoimen päätökseen säädetään sosiaalihuoltolain (1301/2014) 6 luvussa.

Päätökseen tyytymättömällä on oikeus tehdä oikaisuvaatimus perusturva- ja terveyslautakunnan yksilöasioiden jaostolle 30 vrk:n kuluessa siitä päivästä alkaen, kun päätös on annettu tiedoksi päätöksen liitteenä olevan muutoksenhakuohjeen mukaisesti. Yksilöasioiden jaoston päätökseen haetaan muutosta valittamalla Itä-Suomen hallinto-oikeuteen valitusajan puitteissa.

Toimeentulotukilain 24 § tarkoitetuissa tapauksissa hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Lupa voidaan myöntää ainoastaan, jos lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtäläisyyden vuoksi on tärkeää saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden tutkittavaksi.

3 TOIMEENTULOTUEN HAKEMISEEN JA KÄSITTELYYN LIITTYVIÄ YLEISIÄ PERIAATTEITA

3.1 Henkilöllisyyden todistaminen

Uuden asiakkaan on todistettava henkilöllisyytensä esittämällä henkilöllisyystodistus tai passi. Ulkomaalaisen henkilön passi ja muut matkustusasiakirjat sekä oleskelulupa tarkistetaan hänen henkilöllisyytensä toteamiseksi sekä sen arvioimiseksi, onko hakijalla oikeutta toimeentulotukeen Suomessa.

3.2 Toimeentulotuen hakija

Toimeentulotuki on perhekohtainen etuus. Perheellä tarkoitetaan yhteistaloudessa asuvia vanhempia, vanhemman alaikäistä lasta, aviopuolisoita sekä kahta henkilöä, jotka elävät avioliitonomaisissa olosuhteissa. Perheen puolesta hakemuksen voi tehdä kumpi tahansa perheen vanhemmista/aikuisista.

Vajaavaltaisen puhevaltaa käyttää huoltaja tai edunvalvoja tai hänen puolestaan asioi hänestä huolta pitävä henkilö.

Toimeentulotuen hakemiseen liittyvissä asioissa voi asioida valtakirjalla.

3.3 Laskelman laatiminen

Mikäli toimeentulotuen hakijalla on Kelan tekemän perustoimeentulotukilaskelman perusteella oikeus perustoimeentulotukeen, ei täydentävän toimeentulotuen laskelmaa tehdä erikseen ilman erityistä syytä. Mikäli Kelan perustoimeentulotuen laskelma on ylijäämäinen, siirretään tuloylijäämä pääsääntöisesti samalla ajalle tehtävään täydentävän toimeentulotuen laskelmaan tuloksi.

3.4 Tilanteen tarpeenmukainen selvitystyö

Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen päätös ei perustu pelkästään laskelmiin, vaan siihen voi liittyä sosiaalityön tarpeenmukainen selvitystyö hakijan ja hänen perheensä olosuhteista, tuen tarpeista ja eri toimenpiteistä omatoimisen suoriutumisen, toimintakyvyn ja taloudellisen tilanteen parantamiseksi.

Ehkäisevä toimeentulotuki on ensisijaisesti suunnitelmallisen sosiaalityön väline. Näin ollen tukea hakeville henkilöille laaditaan tarpeenmukaisesti riittävän laaja sosiaalihuoltolain mukainen taloudellisen tilanteen selvitys, palvelutarpeen arviointi sekä siihen perustuva asiakassuunnitelma toimenpiteineen.

3.5 Tietojen tarkastaminen

Toimeentulotukihakemuksen käsittelijällä on oikeus tarkistaa salassa pidettäviä tietoja sähköisesti viranomaisteitse ilman asiakkaan suostumusta. Näitä tietoja ovat esimerkiksi Kelan perustoimeentulotukea tai muita etuuksia koskevat tiedot sekä verotoimiston vahvistetut verotustiedot. Verottaja ei kuitenkaan ilmoita varallisuustietoja eikä veronpalautuksen ulosmittaamista. Puutteellinen hakemus viivästyttää asian käsittelyä tai hakemus voidaan hylätä tarvittavien tietojen puuttumisen vuoksi.

3.6 Päätöksen tiedoksianto

Toimeentulotukipäätös annetaan hakijalle tiedoksi välittömästi toimeentulotukiratkaisun jälkeen. Edunvalvonnan asiakkaiden päätökset lähetetään sekä edunvalvojalle että hänen edustamalleen päämiehelle. Vankien toimeentulopäätökset lähetetään vankilan sosiaalityöntekijän välityksellä hakijalle.

4 VIRANHALTIJOIDEN PÄÄTÖSVALTA TÄYDENTÄVÄSSÄ JA EHKÄISEVÄSSÄ TOIMEENTULOTUESSA

Kuopion kaupungissa on määritelty viranhaltijoiden oikeudet päättää täydentävästä ja ehkäisevästä toimeentulotuesta.

Etuuskäsittelijällä ja toimistosihteerillä on oikeus päättää täydentävästä toimeentulotuesta siltä osin, kun niistä on ohjeistettu toimeentulotuen soveltamisohjeissa.

Sosiaalityöntekijällä, palveluohjaajalla sekä johtavalla sosiaalityöntekijällä on edellä mainitun lisäksi oikeus päättää hakijan yksilölliseen elämäntilanteeseen liittyvään harkintaan perustuvan täydentävän ja ennaltaehkäisevän toimeentulotuen myöntämisestä.

5 ASIAKASTIEDOT

Asiakkaan tiedot kirjataan Kuopion kaupungin perusturvan asiakastietojärjestelmään. Asiakkaan on ilmoitettava muutoksista henkilö-, perhe-, osoite- ja pankkiyhteystiedoissaan. Asiakkaalla on oikeus tarkistaa

ja pyytää kirjallisesti itseään koskevat tiedot edellä mainitusta järjestelmästä tulostettavalle otteelle maksutta kerran kalenterivuodessa.

6 TÄYDENTÄVÄN TOIMEENTULOTUEN HAKEMINEN JA KÄSITTELY

Täydentävä toimeentulotuki (TOTUL 7c §) kattaa erityismenoiksi kutsuttavat menot: erityiset asumismenot sekä henkilön että perheen erityisistä tarpeista tai olosuhteista johtuvat, toimeentulon turvaamiseksi tai itsenäisen suoriutumisen edistämiseksi tarpeellisiksi harkitut menot.

Toimeentulotukihakemus tehdään Kansaneläkelaitokselle, jonka tulee tehdä hakemuksen perusteella päätös perustoimeentulotuesta. Mikäli asiakas on esittänyt hakemuksessaan täydentävän tai ehkäisevän toimeentulotuen menoja, siirtää Kela hakemuksen asiakkaan pyynnöstä niiden osalta kuntaan käsiteltäväksi käsitelyään ensin perustoimeentulotuen. Asiakas voi myös tehdä hakemuksen täydentävästä tai ehkäisevästä toimeentulotuesta suoraan kuntaan, mikäli hän on saanut Kelalta vastaavalle ajalle päätöksen perustoimeentulotuesta.

Täydentävää toimeentulotukea haetaan kunnasta täydentävän/harkinnanvaraisen toimeentulotuen hakemuslomakkeella. Lomakkeeseen hakijan tulee kirjata mahdollisimman tarkasti perusteluineen mihin tukea haetaan. Liitteiksi on oheistettava olennaiset liitteet, kuten tositteet esitetyistä kustannuksista tai tarvittavat asiantuntijalausunnat erityisistä tarpeista johtuvista menoista.

Täydentävän toimeentulotuen hakemusta käsiteltäessä tulee aina tarkastaa, että asiakkaalla on vastaavalle ajalle voimassa oleva perustoimeentulotuen päätös Kansaneläkelaitokselta. Mikäli hakijalla ei ole vastaavalle ajalle voimassa olevaa perustoimeentulotukipäätöstä, tulee asiakasta ohjata hakemaan perustoimeentulotuki ennen harkinnanvaraisen toimeentulotuen ratkaisemista. Mikäli perustoimeentulotuen laskelma on ylijäämäinen, huomioidaan se pääsääntöisesti tulona täydentävän toimeentulotuen laskelmassa.

7 TÄYDENTÄVÄN TOIMEENTULOTUEN MENOT (TOTUL 7c §)

Täydentävää toimeentulotukea myönnettäessä otetaan huomioon tarpeellisen suuruisena seuraavat erityismenot:

- muut kuin TOTUL 7 b §:ssä tarkoitetut asumisesta aiheutuvat menot; ja
- henkilön tai perheen erityisistä tarpeista tai olosuhteista johtuvat, toimeentulon turvaamiseksi tai itsenäisen suoriutumisen edistämiseksi tarpeellisiksi harkitut menot.

Henkilön tai perheen erityisenä tarpeena tai olosuhteena voidaan pitää esimerkiksi pitkäaikaista toimeentulotuen saamista tai vaikeaa sairautta sekä lasten harrastustoimintaan liittyviä erityisiä tarpeita.

Täydentävää toimeentulotukea voidaan täydentävää toimeentulotukea koskevan toimeentulotukilain 7 c §:n mukaan myöntää silloin, kun hakijalla tai perheellä on säännöksessä tarkoitettuja erityismenoja, ja pelkän perustoimeentulotuen myöntäminen ei riitä turvaamaan asiakkaan toimeentuloa toimeentulotukilaissa tarkoitettulla tavalla. Kunta arvioi esitetyn erityismenon tarpeellisuuden tapauskohtaisesti suhteessa toimeentulotuen hakijan ja hänen perheensä olosuhteisiin ja tilanteeseen.

Täydentävän toimeentulotuen tarve arvioidaan asiakaskohtaisesti asiakkaalle tehdyn laskelman ja asiakkaan kokonaistilanteen perusteella. Menon, johon täydentävää toimeentulotukea haetaan, ei tarvitse olla sinänsä erityinen, vaan tarve arvioidaan toimeentulotuen hakijan tai perheen tilanteen nojalla. Asiakkaan on esitettävä riittävä selvitys tilanteestaan ja erityismenon tarpeesta.

Täydentävässä toimeentulotuessa ei ole suljettu pois mitään menolajia, vaan kunta harkitsee tapauskohtaisesti, onko jokin meno henkilön tai perheen toimeentulon turvaamiseksi tai itsenäisen suoriutumisen edistämiseksi tarpeellinen.

7.1 Aikuisen harrastusmenot

Aikuisten harrastusmenot katsotaan pääasiassa kuuluvan perusosalla katettaviin menoihin. Poikkeuksellisesti sosiaalityöntekijän tai palveluohjaajan tarveharkintaan perustuen voidaan aikuisen harrastusmenoja huomioida täydentävässä toimeentulotuessa menona osana pitkäaikaistyöttömän, päihde- tai mielenterveyskuntoutujan kuntoutumista tai osallisuuden edistämistä. Terveydellisistä syistä harrastusmenot on mahdollista huomioida menona täydentävässä toimeentulotuessa lääkärinlausunnon perusteella. Aikuisen harrastustoiminnan tukemisen lähtökohtana on yksilökohtainen harkinta ja sen tarkoituksena on tukea harrastustoiminnan aloittamisvaihetta, ei pysyvästi.

7.2 Edunvalvontamenot

Edunvalvontapalkkio, lupa-asioiden käsittelymaksut ja maistraatin tilintarkastusmaksut voidaan huomioida eräpäivän mukaisesti täydentävän toimeentulotuen menoina.

7.3 Erityisruokavaliosta johtuvat menot

Ravintomenot sisältyvät perusosalla katettaviin menoihin (49 % perusosan määrästä). Täydentävän toimeentulotuen menona voidaan huomioida erityisruokavaliosta (esim. gluteeniton) aiheutuvia menoja, mikäli niitä ei korvata muulla tavalla ja niiden peruste on lääketieteellinen. Ravintomenoista ja erityisruokavaliion tarpeellisuudesta on esitettävä julkisen terveydenhuollon lääkärin lausunto ja hoitosuunnitelma. Erityisruokavaliosta johtuvia kuluja voidaan huomioida täydentävässä toimeentulotuessa menona aikuiselle 60 €/kk ja lapselle 35 €/kk.

7.4 Harkinnanvaraisessa toimeentulotuessa ratkaistavaksi tulevat terveydenhuollon menot

Terveydenhuoltomenot kuuluvat perustoimeentulotukeen ja näin ollen Kansaneläkelaitoksen käsiteltäväksi. Toimeentulotuen hakijan edellytetään käyttävän julkisen terveydenhuollon palveluja.

Harkinnanvarainen toimeentulotuki ei ole tarkoitettu sellaisten terveydenhuollon menojen maksamiseen, jotka kuuluvat kunnan järjestämisvastuulle terveydenhuoltolain nojalla.

Lääkärin suosittelemat lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineet tai fysikaalinen hoito eivät ole toimeentulotuessa huomioitavia menoeriä. Asiakas voi hakea välttämättömät tarvitsemansa apuvälineet julkisen terveydenhuollon kautta.

Mikäli terveydenhuoltomeno ei ole perustoimeentulotuessa huomioitava menoerä (esim. yksityisen terveydenhuollon menot), voidaan menoerä huomioida täydentävässä toimeentulotuessa ainoastaan erityistilanteessa ja pääsääntöisesti kertaluonteisesti, mikäli hoidon tarve ja kiireellisyys tai asiakkaan hoitosuhteen jatkuvuus sitä perustellusti edellyttävät. Menon välttämättömästä tarpeesta tulee aina esittää julkisen terveydenhuollon lääkärin tai muun asiantuntijan lausunto. Julkisten palveluiden ensisijaisuus koskee myös hoidontarpeen arviointia. Jatkohoidon osalta tulee ensisijaisesti käyttää julkisen terveydenhuollon palveluja.

Kansaneläkelaitoksen kuntoutuksena korvattavan yksityisen psykoterapian tutustumiskäyntimaksut ennen psykoterapian aloittamista voidaan huomioida täydentävässä toimeentulotuessa menona. Lisäksi yksityisen psykoterapian jatkumisen edellyttämä erikoislääkärin lausuntopalkkio voidaan huomioida täydentävässä toimeentulotuessa menona hoidon jatkumisen turvaamiseksi.

7.5 Hautauskustannukset

Hautausavustushakemus on tehtävä kirjallisesti liitteineen. Tarvittavat liitteet ovat eritelty hautausavustushakemuksessa.

Mikäli perustoimeentulotukea on syytä tarkastella ennen hautausavustushakemuksen käsittelyä, tulee kuolinpesän hoitajaa ohjata hakemaan perustoimeentulotukea Kelalta. Tästä menettelystä voidaan poiketa, mikäli se katsotaan ilmeisen tarpeettomaksi. Jos omaiset ovat hoitaneet hautauksen, voi hautausavustusta hakea takautuvasti.

Hautausavustus myönnetään pääsääntöisesti perinnällä kuolinpesältä. Kuolinpesän hoitajan tulee toimittaa perukirja, josta käy ilmi vainajan varattomuus, jotta perinnästä voidaan luopua.

7.5.1 Hautaustoimiston kulut

Täydentävässä toimeentulotuessa voidaan huomioida hautaustoimiston menoja enintään:

• arkkuhautaus (arkku, kuolin vaatteet, kuljetus ja apumies)	614 €
• urna	+103 €

Lisäkustannuksina voivat olla kuljetusmaksu siunauskappelilta hautausmaalle 104 €, kantajia tarpeen mukaan 39 €/kantaja sekä vainajan koon mukaan suurempi arkku 137 €. Jos hautaus toimitetaan toisella paikkakunnalla, vastaavat omaiset kuljetuskustannuksista.

Omaiset valitsevat aina itse hautaustoimiston.

7.5.2 Seurakunnan kulut

Seurakunnan kulut voidaan huomioida täydentävässä toimeentulotuessa menona tosiasiallisten kustannusten mukaan lukuun ottamatta muistotilaisuuden järjestämistä.

Täydentävässä toimeentulotuessa voidaan huomioida menoina myös hautapaikan lunastusmaksu ja hautaoikeuden pidennysmaksu.

7.5.3 Hautausavustuksen laskelma

Hautausavustuspäätös tehdään pääsääntöisesti perinnällä kuolinpesältä ja laskelma laaditaan vainajan kuolinpäivälle. Mikäli perustoimeentulotuen hakeminen katsotaan ilmeisen tarpeettomaksi, toimeentulotukilaskelmaan otetaan menoksi hautaustoimiston ja seurakunnan (hautausmaan ylläpitäjänä) menot ja tuloksi kuolinpäivän tilin saldo pankin antamasta pankkitilin korko- ja saldotodistuksesta sekä kuolinpesän varat ja mahdollisesti myöhemmin maksettavat eläkkeet ja muut tulot. Vainajan tuloja ei huomioida laskelmassa, mikäli ne sisältyvät kuolinpäivän tilisaldoon.

Mikäli perustoimeentulotuki on käsitelty, huomioidaan mahdollinen perustoimeentulotuen normiylijäämä hautausavustuskaskelmassa tulona ja menona hautaustoimiston ja seurakunnan välttämättömät menot yllä olevan enimmäismäärän mukaisesti.

Jos vainaja oli avioliitossa, ohjataan ensisijaisesti hakemaan perustoimeentulotukea Kelalta, jonka jälkeen ratkaistaan täydentävä toimeentulotuki siten, että huomioidaan mahdollinen perustoimeentulotuen normiylijäämä laskelmassa tulona ja menona hautaustoimiston ja seurakunnan menot yllä olevan enimmäismäärän mukaan.

Maksamattomia laskuja, esimerkiksi sairaalalaskuja, ei oteta huomioon hautausavustuskaskelmassa; ne jäävät kuolinpesän maksettaviksi. Varattoman pesän laskut jäävät kuolinpesän veloiksi. Jos vainajalla on ollut

realisoitavaa varallisuutta, voidaan hakemus hautausmenoihin hylätä varallisuuden perusteella. Omaiset ovat vastuussa sopimistaan menoista, mutta eivät vainajan veloista.

Muistotilaisuuden, muistomerkin ja lehti-ilmoituksen menoihin ei myönnetä hautausavustusta. Pesänhoitaja huolehtii mahdollisen asunnon tyhjentämisestä ym. toimenpiteistä. Perunkirjoituksen voi tarvittaessa toimittaa oikeusaputoimisto.

7.6 Kodin hankinnat

Täydentävässä toimeentulotuessa voidaan huomioida välttämättömään koti-irtaimistoon tai rikkoutuneisiin kodinkoneisiin liittyviä menoja erityisin perustein, esimerkiksi pitkäaikaisen toimeentulotukiasiakkuuden perusteella.

Täydentävässä toimeentulotuessa voidaan huomioida uutena hankittuihin kodinhankintoihin liittyviä menoja enintään:

• astiat, valaisimet, vuodevaatteet, kodin tekstiilit ym. yhteensä	100 €
• parisänky ja patja	240 €
• sänky ja patja tai runkopatja	150 €
• patja	40 €
• pöytä ja tuolit	100 €
• koululaisen pöytä, tuoli ja valaisin yhteensä	90 €
• jääkaappi (ellei sisälly keittiön kalustukseen)	150 €
• pesukone (jos taloyhtiössä ei ole pesutupaa)	300 €
• pölynimuri	50 €
• lasten syöttötuoli	20 €
• lastensänky	50 €
• pinnasänky	50 €
• rattaat	130 €
• kaksosten rattaat	400 €
• yhdistelmävaunut	300 €

Jos asiakas hankkii välttämättömiä kodin hankintoja käytettynä yksityishenkilöltä, voidaan niihin huomioida korkeintaan puolet yllä mainituista summista.

Täydentävänä toimeentulotukena myönnettäviin lastentarvikkeisiin (pinnasänky, yhdistelmävaunut, kaksosten rattaat) voi hakea tukea kaksi kuukautta ennen lapsen syntymää.

7.7 Lapsen harrastusmenot

Lasten harrastusmenot sisältyvät tavallisesti lasten perusosalla katettaviin menoihin. Tarvittavien harrastusvälineiden hankkiminen tai muiden kustannusten maksaminen ei kuitenkaan ole aina perusosan puitteissa mahdollista.

Pitkäaikaisen toimeentulotukiasiakkuuden perusteella tai lastensuojelullisista syistä lapsen ja nuoren kasvun, sosiaalisen kehityksen ja osallisuuden edistämiseksi sekä syrjäytymisen ehkäisemiseksi voidaan perheelle huomioida täydentävässä toimeentulotuessa menona lasten harrastusmenoihin enintään seuraavasti, kun tarvikkeet on hankittu uutena:

• suksipaketti	100 €
• luistimet	50 €
• polkupyörä:	
3 — 5 – vuotiaat lapset	80 €
6 — 8 – vuotiaat lapset	120 €

9 — 11 – vuotiaat lapset	170 €
12 — 13 – vuotiaat lapset	220 €
14 — 17 – vuotiaat lapset	270 €
• pyöräilykypärä	20 €

Polkupyörä voidaan huomioida menona korkeintaan kerran ikäryhmässään. Jos pyörään on aiemmin myönnetty vanhemmalle sisarukselle, oletetaan sen siirtyvän nuoremmalle. Pyörän rikkoutuminen tai joutuminen varastetuksi ei ole peruste uuden myöntämiselle. Pyöräilykypärään myönnetään 20 €.

Jos asiakas hankkii suksipaketin, luistimet, polkupyörän tai pyöräilykypärän käytettynä yksityishenkilöltä, voidaan niihin huomioida korkeintaan puolet edellä mainituista summista.

Muihin harrastusmenoihin voidaan huomioida tukea harkinnan mukaan korkeintaan 400 €/lapsi/ vuosi.

7.8 Lasten tapaamiskustannukset

Lasten tapaamisesta lasten kanssa eri taloudessa asuvalle vanhemmalle aiheutuvat menot kuuluvat perustoimeentulotukeen siltä osin, kun ne perustuvat kunnan toimielimen vahvistamaan sopimukseen tai tuomioistuimen päätökseen. Tuki haetaan Kansaneläkelaitokselta.

Silloin, kun asiakkaalla ei ole kunnan tai oikeuden vahvistamaa sopimusta lasten tapaamisesta tai huollosta, voidaan tapaamisesta aiheutuvat menot määräaikaisesti huomioida täydentävässä toimeentulotuessa. Asiakasta tulee aina ohjata tekemään virallinen sopimus lapsen tapaamisista ja niihin liittyvien kulujen vastuista sekä hakemaan tuki Kelalta. Lasta tapaavan vanhemman on esitettävä menoista selvitys, jossa on oltava toisen vanhemman allekirjoitus ja puhelinnumero.

Menot voidaan huomioida Kelan voimassa olevan käytännön mukaisesti täydentävässä toimeentulotuessa enintään 6 kk:n ajan ja enintään joka toiselta viikonlopulta (eli neljältä vuorokaudelta kuukaudessa) ja kesälomalla yleensä enintään kahdelta viikolta tilanteissa, missä erikseen vahvistettua päätöstä lapsen tapaamisesta ei ole, mutta lapsi tosiasiallisesti tapaa vanhempaansa. Menoina voidaan lisäksi huomioida kohtuullisista kotimaan matkakuluista tapaamispaikkakunnalle aiheutuvat kulut. Muista lapsen luonapidoista aiheutuvista kuluista tulee vanhempien keskenään sopia.

7.9 Lähiomaisen hautajaisiin osallistuminen

Lähiomaisen (vanhemmat, isovanhemmat, sisarukset, lapset) hautajaisiin osallistumista varten voidaan täydentävässä toimeentulotuessa huomioida kukkavihon hankintaan 50 €. Pitkään toimeentulotukiasiakkaana olleelle aikuiselle voidaan huomioida lisäksi avustus hautajaisvaatteisiin enintään 80 €, lapselle 30 €.

Muistotilaisuuden järjestämiseen voidaan myöntää 95 €.

7.10 Opiskelutarvikkeet

Tutkinnon suorittamisen kannalta välttämättömiin, oppilaitoksen vaatimiin oppikirjoihin, työvälineisiin ja varusteisiin voidaan tarveharkinnan perusteella huomioida kokonaan tai osittain täydentävää toimeentulotukea enintään 150 €/lukukausi. Sille kuukaudelle, mille opiskelutarvikehakemus on tehty, huomioidaan mahdollinen Kansaneläkelaitoksen maksama oppimateriaalilisa tulona.

Mikäli tietokone on opinnoissa välttämätön, eikä opiskelija voi saada muuta ensisijaista rahoitusta hankintaan, voidaan täydentävässä toimeentulotuessa huomioida 350 € hankinnasta aiheutuviin kustannuksiin ammattikouluttamattomalle henkilölle kouluttautumisen ja työllistymisen tukemiseksi. Tarvittaessa tietokoneen välttämättömyydestä opinnoissa voidaan pyytää oppilaitoksen selvitys.

Alle 18-vuotiaille, toimeentulotukea saavien perheiden lapsille, välttämättömät opiskelusta aiheutuvat menot voidaan ottaa huomioon todellisina.

7.11 Perhejuhlat

Perhejuhlien (ristiäiset, rippijuhla, valmistujaisjuhla, häät) järjestämiseen voidaan pitkään toimeentulotuen varassa eläneelle henkilölle tai perheelle huomioida menona täydentävässä toimeentulotuessa 95 €. Syntymäpäivien järjestämistä varten ei myönnetä toimeentulotukea.

7.12 Pääsykoe- ja ylioppilaskirjoitusmaksut

Pääsykoemaksut voidaan ottaa huomioon täydentävässä toimeentulotuessa menona kaksi kertaa vuodessa niille asiakkaille, joilla ei ole ammatillista koulutusta. Jos nuori saa useamman pääsykoekutsun, voidaan pääsykoemaksut huomioida täydentävässä toimeentulotuessa menona enintään te-palveluiden edellyttämän vähimmäishakumäärän mukaisesti.

Pääsykoemaksun sijasta voidaan huomioida matkakustannukset pääsykokeisiin halvimman matkustustavan mukaisina. Mahdollisia yöpymiskuluja ei pääsääntöisesti huomioida.

Ylioppilaskirjoitusmaksut voidaan ottaa huomioon pitkäaikaisille toimeentulotukiasiakkaille täydentävässä toimeentulotuessa menona.

7.13 Rippikoululeirimaksu

Rippileirimaksuun voivat asiakkaat hakea vapautusta rippikoululeirin järjestävältä seurakunnalta. Mikäli kyseinen lasku on maksettu, kehoitetaan hakijaa olemaan yhteydessä seurakuntaan maksun palauttamiseksi.

7.14 Suomen kielen kurssimaksut

Kurssimaksut voidaan huomioida täydentävässä toimeentulotuessa menona perustellusta syystä korkeintaan 100 €/lukukausi kotoutumisen edistämiseksi ja suomen kielen oppimiseksi. Mahdolliset alennukset esimerkiksi työttömyyden perusteella on haettava.

7.15 Tuettujen lomien omavastuuosuudet

Tuettujen lomien omavastuuosuudet voidaan huomioida täydentävässä toimeentulotuessa menona henkilölle tai perheelle laskua tai lomapäätöstä vastaan.

7.16 Työ- ja koulutodistusten käänköskulut

Tarkoituksenmukaiset työ- ja koulutodistusten käänkösmenot ja oikeaksi todistamismaksut voidaan huomioida täydentävässä toimeentulotuessa menona, mikäli ne edistävät työllistymistä, koulutukseen pääsyä ja siten kotoutumista.

7.17 Vaatemenot

Vaatteiden hankinnan ja niiden huollon katsotaan sisältyvän perusosaan. Tavanomaista suuremmat vaatemenot voidaan huomioida täydentävässä toimeentulotuessa menona pitkäaikaisen toimeentulotukiasiakkuuden ja hakijan erityisen olosuhteen perusteella. Hakijan tulee esittää erityiset terveydelliset tai muut erityiset syyt ja perusteet normaalista poikkeaviin vaate- ja jalkinehankintoihin sekä tarvettaan tukevat asiantuntijalausunnat. Vaate- ja jalkinehankinnat voidaan huomioida menona tarveharkintaan perustuen kohtuullisilta osin joko kokonaan tai osittain.

Romaninaisen hameeseen voidaan huomioida täydentävässä toimeentulotuksessa menona 460 € yleensä joka toinen vuosi. Hameen hinta sisällytetään kahden kuukauden laskelmaan. Muut romaniväestön vaatehankinnat sisältyvät perusosaan.

Odottaville äideille voidaan huomioida täydentävässä toimeentulotuksessa vaatehankintoihin korkeintaan 100 €.

7.18 Vangin perhetapaamisten matkakulut

Täydentävässä toimeentulotuksessa voidaan huomioida menona vangille tai vangin perheenjäsenille tapaamiskuluihin vain vankilan järjestämään perhetapaamiseen. Perhetapaamisissa matkakulut voidaan huomioida lapsen ja vankilassa olevan vanhemman tapaamisista. Lapsen matkakuluja käsiteltäessä huomioidaan puolet kohtuullista kotimaan matkakuluista tapaamispaikkakunnalle. Matkakuluja ei huomioida aikuisten välisiin tapaamisiin.

7.19 Ylioppilaskunnan jäsenmaksu

Ylioppilaskunnan jäsenmaksu ilman terveydenhuoltomaksua voidaan huomioida täydentävässä toimeentulotuksessa menona maksun erääntymiskuukautena. Terveydenhuoltomaksu on perustoimeentulotukseen kuuluva menoerä, jonka käsittelystä vastaa Kansaneläkelaitos.

8 EHKÄISEVÄ TOIMEENTULOTUKI (TOTUL 1 § ja 13 §)

Ehkäisevän toimeentulotuen tarkoituksena on edistää henkilön ja perheen sosiaalista turvallisuutta ja omatoimista suoriutumista sekä ehkäistä syrjäytymistä ja pitkäaikaista riippuvuutta toimeentulotuksesta. Ehkäisevää tukea voidaan myöntää myös tilanteissa, joissa henkilöllä tai perheellä ei toimeentulotukilaskelman perusteella ole oikeutta varsinaiseen perus- ja täydentävään toimeentulotukseen.

Ehkäisevää toimeentulotukea voi sosiaalityöntekijä myöntää muun muassa tuen saajan:

- aktivointia tukeviin toimenpiteisiin;
- asumisen turvaamiseksi;
- ylivelkaantumiseen tai taloudellisen tilanteen äkillisestä heikentymisestä aiheutuvien vaikeuksien lieventämiseksi; ja
- muihin tuen saajan omatoimista suoriutumista edistäviin tarkoituksiin.

Ehkäisevän toimeentulotuen riittävän varhaisella käytöllä voidaan auttaa selviytymään odotettavissa olevista toimeentulo-ongelmista, pyrkiä parantamaan asiakkaan kuntoutumista sekä edellytyksiä itse kohentaa sosiaalista ja taloudellista olosuhteita; parhaimmillaan välttämään varsinaisen toimeentulotuen tarve. Tavoitteena on erityisesti vähentää ylisukupolvista köyhyyttä sekä edistää yhdenvertaisuutta ja osallistumista.

Ehkäisevän toimeentulotuen myöntämiseen liittyy aina sosiaalityön tarpeenmukainen selvitystyö hakijan ja hänen perheensä olosuhteista, tuen tarpeista ja eri toimenpiteistä omatoimisen suoriutumisen, toimintakyvyn ja taloudellisen tilanteen parantamiseksi. Ehkäisevä toimeentulotuki on siis ensisijaisesti suunnitelmallisen sosiaalityön väline.

Ehkäisevää toimeentulotukea ei pääsääntöisesti peritä takaisin.